

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo za odgoj i
obrazovanja

Босна и Херцеговина
Федерација Босне и Херцеговине
КАНТОН САРАЈЕВО
Министарство за одгој и
образовања

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

Broj:11/04-34-2024-1/21
Sarajevo, 25.01.2021. godine

**UPUTSTVO O ORGANIZACIJI I REALIZACIJI ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA U
OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO U
ŠKOLSKOJ 2020/2021. GODINI OD 01.02.2021. GODINE**

Sarajevo, januar 2021. godine

web: <http://mon.ks.gov.ba>
e-mail: mon@mon.ks.gov.ba;
Tel: + 387 (0) 33 562-128, Fax: + 387 (0) 33 562-218
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

UVOD

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo ranije je dostavilo školama Naredbu broj 11-34-31987/20 od 26. 08. 2020. godine u sastavu koje je Uputstvo o organizaciji i realizaciji odgojno-obrazovnog rada u osnovnim i srednjim školama na području Kantona Sarajevo u školskoj 2020/2021. godini te Smjernice za prevenciju i kontrolu infekcije COVID-19 u osnovnim i srednjim školama u Kantonu Sarajevo izdate od Javne ustanove Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo. Navedeni akti predstavljaju inicijalni okvir sigurnom i postepenom otvaranju škola u Kantonu Sarajevo u oklonostima pandemije. Za početak drugog polugodišta školske 2020./2021. godine pripremili smo upute i smjernice za organizaciju i realizaciju odgojno-obrazovnog rada u školama od 01. februara 2021. godine, uvažavajući pri tome organizacionu autonomiju koju škole uživaju.

Napominjemo da nastava u drugom polugodištu školske 2020/2021 godine počinje 01. februara 2021. godine. U sedmici od 01.02.2021. do 05.02.2021. godine nastava će se odvijati po istom modelu koji je bio na snazi do dana 31.12.2020. godine (Uputstvo o organizaciji i realizaciji odgojno-obrazovnog rada u osnovnim i srednjim školama na području Kantona Sarajevo u školskoj 2020/2021 godini broj: 11-34-31987-8/20 od 22.10.2020. godine).

I - OSNOVNE ŠKOLE

a) Opće odredbe

- Predviđeni Nastavni plan i program realizira se u potpunosti u skladu sa dostavljenim godišnjim i mjesečnim planovima i programima rada nastavnika. Obim, dubinu i sadržaje predviđenih nastavnih tema i jedinica nastavnici prilagođavaju vremenu koje imaju na raspolaganju za realizaciju nastavnog procesa.
- Ocjenjivanje učenika se vrši u skladu sa Pravilnikom o praćenju, vrednovanju i ocjenjivanju učenika osnovnih i srednjih škola u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ br: 24/18 i 13/20) odnosno Smjernicama za ocjenjivanje učenika u online okruženju i Instrukciji o primjeni Pravilnika o praćenju, vrednovanju i ocjenjivanju učenika osnovnih i srednjih škola Kantona za vrijeme realizacije on line nastave broj 11/1-34-1293/20 od 17. 11. 2020. godine.
- Čas traje 30 minuta po redovnom rasporedu, škole koje rade u smjenama održavaju i u online okruženju rotaciju tih smjena.
- Prva smjena počinje u 09,00 sati;
- Druga smjena počinje u 14,00 sati, a ukoliko škola ima mogućnosti, početak druge smjene može organizovati i u drugim terminima (vodeći računa o nastavnicima koji realiziraju nastavu i u osnovnim i u srednjim školama).
- Za vrijeme trajanja nastave, uz nastavnika sa učenicima u učionici može biti prisutan i asistent u nastavi, stručni saradnici škole i članovi mobilnog tima za podršku inkluzivnom obrazovanju, uz obavezno poštivanje važećih epidemioloških mjera.
- Ukoliko se rad škole odvija u smjenama, potrebno je planirati dovoljan vremenski razmak između smjena kako bi se dezinficirale prostorije škole.
- Boravak u zbornicama i drugim društvenim/zajedničkim prostorijama treba biti sveden na minimum.
- Nastavnik je dužan utvrditi dnevne termine konsultativne nastave za učenike koji su u online okruženju (u ukupnom sedmičnom fondu trajanja konsultativne nastave od 15 minuta od svakog časa koji je realiziran u učionici). Konsultativna nastava se ne mora realizirati za učenike ukoliko škola ima mogućnost direktnog uključivanja učenika, koji su u online okruženju, u rad sa učenicima koji prate redovan nastavni proces u školi.
- Vannastavne aktivnosti, dodatna i dopunska nastava organiziraju se u online okruženju uz maksimalno korištenje video/audio poziva u aktivnoj interakciji nastavnika sa učenicom. Odvijanje vannastavnih aktivnosti u školi ili van objekta škole, moguće je pod istim higijensko-epidemiološkim uslovima kao za redovan nastavni proces.
- Nastavnici su dužni nositi maske od ulaska u školu/školsko dvorište, za vrijeme boravka u školi do izlaska iz škole/školskog dvorišta.
- **Paralelne škole i centri nastavljaju sa radom u skladu sa ranije dostavljenim Uputstvom, broj: 11-34-31987-8/20 od 22.10.2020. godine.**

b) Razredna nastava

Model organiziranja nastavnog procesa za **učenike razredne nastave** (I do IV, odnosno V razreda), kakav je definisan Uputstvom broj: 11-34-31987-8/20 od 22.10.2020. godine, ostaje na snazi do **26.02.2021. godine – kombinovani model**. Škole imaju mogućnost da, ukoliko brojno stanje odjeljenja razredne nastave u redovnom procesu broji maksimalno dozvoljenih 15 učenika, organiziraju nastavu za ta odjeljenja bez primjene kombinovanog modela.

Roditelji/staratelji učenika koji su izjavili da žele da njihova djeca pohađaju isključivo online model nastave zadržavaju to pravo te uz izjavu moraju dostaviti ljekarsko opravdanje kojim će se obrazložiti razlog odsustva učenika sa nastave, a roditelji koji žele uključiti svoje dijete u nastavni proces dužni su to najaviti nastavniku razredne nastave najkasnije do 01.02.2021. godine, a od naredne sedmice najkasnije do četvrtka tekuće sedmice za narednu sedmicu.

c) Produženi boravak

Škole mogu organizirati rad produženog boravka sa prosječnim grupama od 15 učenika po grupi. Pri organizaciji rada produženog boravka potrebno je ispoštovati isti kriteriji socijalne distance od 1,5 metara između učenika. Učenici sa teškoćama mogu produženi boravak pohađati u pratnji asistenta. U produženom boravku učenici ne nose maske, izuzev kada se kreću po školi.

Škole koje raspolažu većim prostorima u kojima je moguće održavati socijalnu distancu od minimalnih 1,5 metara uz redovno provjetravanje i dezinfekciju prostorija, mogu u istim uključiti i veći broj učenika u grupe produženog boravka, ali ne veći od pedagoškog maksimuma broja učenika (25 učenika).

U radu produženog boravka poželjno je uvesti više aktivnosti koje podrazumijevaju češći boravak učenika na svježem vazduhu.

d) Predmetna nastava

- **Za učenike (V), VI, VII i VIII razreda nastava se odvija** po online modelu.
- Od 08. februara 2021. godine, učenici IX razreda nastavu pohađaju u školi uz poštivanje svih epidemioloških mjera kumulativno: distanca od najmanje 1,5 metar, nošenje maske i maksimalan broj učenika 26 u odjeljenju.
- Ukoliko ne postoje uslovi za ispunjavanje epidemioloških mjera, odnosno ako odjeljenje broji preko 26 učenika, učenici IX razreda pohađaju nastavu po kombinovanom modelu i istoj organizaciji rada kakva vrijedi za razrednu nastavu, (podsjećamo: kombinovani model nastave realizira se po grupama sa maksimalno 15 učenika, s minimalnim razmakom između učenika od 1,5 metar).
- Nastava se odvija u jednoj učionici za jedno odjeljenje, ne odvija se kabinetska nastava, mali i veliki odmori se realizuju u učionici, **učenici se ne zadržavaju u holovima škole. Učenici mogu nositi užinu u školu od kuće i istu konzumirati za vrijeme velikog odmora ali bez dijeljenja hrane drugim učenicima.**
- Nastava iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj se odvija u skladu sa Informacijom Ministarstva broj: 11-34-8297-11-1/20 od 3.9.2020. godine. Škole mogu organizovati

realizaciju nastave TiZO u salama uz posebne mjere opreza pri korištenju svlačionica. Učenici predmetne nastave pri vježbama i aktivnostima u prozračenim/ventiliranim salama održavaju socijalnu distancu od minimalno 2 metra, realiziraju vježbe/aktivnosti koje ne zahtijevaju bliži fizički kontakt i nisu u obavezi da nose maske u toku vježbi. Kada vremenske prilike i nivo čistoće zraka dozvoljavaju poželjno je nastavu TiZO izvoditi u dvorištima škola. O realizaciji praktične nastave TiZO u Sali odlučuje aktiv nastavnik TiZO na nivou škole te o načinu organizacije i mjerama prevencije obavještava rukovodstvo škole radi odobrenja.

- Poželjno je da u učionici budu i vizuelni materijali poput postera i brošura koji ukazuju na važnost održavanja fizičke distance i potrebe održavanja lične higijene. U svakoj učionici na ulazu kraj vrata stoji stol sa dezinfekcionim sredstvom za slobodnu upotrebu učenicima i nastavnicima. Učenici sjede u konstantno provjetrenim i prozračenim učionicama. Osim nastavnika u odjeljenju mogu, pod istim uslovima, da borave i asistenti u nastavi.
- Nastavnici održavaju komunikaciju sa roditeljima na informativnim i konsultativnim online sastancima. Razrednik održava informativne sastanke jednom u dvije sedmice, na sličan način i nastavnici koji nisu razrednici održavaju konsultativne online sastanke. Roditelji zadržavaju pravo da dobiju dodatne termine za informacije i konsultacije ukoliko za tim postoji objektivna potreba.
- Vannastavne aktivnosti, dodatna i dopunska nastava organiziraju se u online okruženju uz maksimalno korištenje video/audio poziva u aktivnoj interakciji nastavnika sa učenicom.
- Nastavni proces u školama odvija se u skladu sa nastavnim planom i programom.
- Škole dostavljaju izvještaj o realizaciji nastave Ministarstvu jednom u 15 dana na propisanom obrascu i na za to predviđenu email adresu.
- Roditelji/staratelji učenika koji ne žele da im djeca pohađaju redovan nastavni proces, zbog hroničnih oboljenja učenika ili članova zajedničkog domaćinstva, zadržavaju to pravo te uz izjavu školi moraju dostaviti ljekarsko opravdanje kojim će se obrazložiti razlog odsustva učenika sa nastave te medicinsku dokumentaciju za članove zajedničkog domaćinstva medicinsku dokumentaciju kojima opravdavaju hranično oboljenje za pohađanje online modela nastave.

II - PRIVATNE OSNOVNE ŠKOLE

Neophodno je da sve privatne osnovne škole u Kantonu Sarajevo dostave Ministarstvu odgoja i obrazovanja informacije o planiranom modelu realizacije nastave do 29.01.2021. godine, kako bi Ministarstvo izdalo saglasnost za realizaciju planiranog modela.

III - SREDNJE ŠKOLE

OPŠTE ODREDBE

- **Od 8.2.2021. godine, učenici I i II, III razreda, uključujući i III razred u srednjim školama za stručno obrazovanje i obuku koji nastavu pohađaju po četverogodišnjem nastavnom planu i programu, pohađaju po online modelu standardiziranom u Metodologiji realizacije online nastave uz optimalnu upotrebu audio i / ili video komunikaciju sa učenicima.**
- Učenici III razreda u srednjim školama za stručno obrazovanje i obuku koji nastavu pohađaju po trogodišnjem nastavnom planu i programu (stručne škole) i svi učenici IV razreda nastavu pohađaju u školi uz obavezno poštivanje svih epidemioloških mjera kumulativno: distanca od najmanje 1,5 metar, nošenje maske i maksimalan broj učenika 26 u odjeljenju.
- Ukoliko ne postoje uslovi za ispunjavanje epidemioloških mjera, odnosno ako odjeljenje broji preko 26 učenika, učenici III razreda stručnih škola i svi učenici IV razreda razreda pohađaju nastavu po kombinovanom modelu (podsjećamo: kombinovani model nastave – **7 dana online – 7 dana nastava u školi** - realizira se po grupama sa maksimalno 15 učenika, s minimalnim razmakom između učenika od 1,5 metar i obaveznim nošenjem maski). Za učenike koji nisu u školi, nastavnici putem platforme, dostavljaju nastavne materijale prilagođene za samostalan rad uz jasne upute i smjernice. Poželjno je da navedeni materijali predstavljaju kompilaciju materijala sa uputstvima i smjernicama, koji ne zahtijevaju trenutnu povratnu informaciju nastavniku od strane učenika, nego da razvijaju samostalan i istraživačko-kreativni rad. Za učenike koji nisu u školi, škola može obezbjediti direktno praćenje nastave, u kojem slučaju nastavnik nije dužan dostavljati dodatne nastavne materijale na platformi.
- **Prva smjena počinje od 09,00 sati.**
Druga smjena počinje u 14,00 sati, a u koliko škola ima mogućnosti, početak druge smjene može organizovati i u drugim terminima, (vodeći računa o nastavnicima koji realiziraju nastavu i u osnovnim i u srednjim školama).
U međusmjerni se vrši čišćenje i dezinfekcija svih površina i predmeta unutar objekta škole, u skladu sa Smjernicama za prevenciju i kontrolu infekcije COVID-19 u osnovnim i srednjim školama u Kantonu Sarajevo, donesenim od strane JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo od 18.8.2020. godine.
- Nastava se realizira u skladu sa rasporedom časova.
- Čas traje 30 minuta po redovnom rasporedu, škole koje rade u smjenama održavaju i u online okruženju rotaciju tih smjena.
- Praktična nastava za učenike od I do IV razreda u srednjim školama odvijace se u školskim radionicama i kod poslodavaca pridržavajući se epidemioloških preporuka. Izuzetno, ukoliko ne postoji mogućnost realizacije praktične nastave kod poslodavca i u školskim radionicama, uprava škole može donijeti posebnu odluku o realizaciji po online modelu.
- Praktična nastava se realizuje od 08,00 sati, kod poslodavca ili u prostorijama škole.
- Sjednice stručnih organa škole kao i sastanci sa Vijećem roditelja/Vijećem učenika, roditeljski i informativni sastanci održavaju se online. Škole mogu navedene sjednice organizirati i uživo u prostorijama škole u skladu sa preporukama i smjernicama kriznih štabova u pogledu dozvoljenog broja osoba u zatvorenom prostoru.
- Nastava se odvija u jednoj učionici za jedno odjeljenje, ne odvija se kabinetaska nastava, mali i veliki odmori se realizuju u učionici, **učenici se ne zadržavaju u holovima škole. Učenici**

moгу nositi užinu u školu od kuće i istu konzumirati za vrijeme velikog odmora ali bez dijeljenja hrane drugim učenicima.

- Nastava iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj se odvija u skladu sa Informacijom Ministarstva broj: 11-34-8297-11-1/20 od 3.9.2020. godine. Škole mogu organizovati realizaciju nastave TiZO u salama uz posebne mjere opreza pri korištenju svlačionica. Učenici predmetne nastave pri vježbama i aktivnostima u prozračenim/ventiliranim salama održavaju socijalnu distancu od minimalno 2 metra, realiziraju vježbe/aktivnosti koje ne zahtjevaju bliži fizički kontakt i nisu u obavezi da nose maske u toku vježbi. Kada vremenske prilike i nivo čistoće zraka dozvoljavaju poželjno je nastavu TiZO izvoditi u dvorištima škola. O realizaciji praktične nastave TiZO u Sali odlučuje aktiv nastavnik TiZO na nivou škole te o načinu organizacije i mjerama prevencije obavještava rukovodstvo škole radi odobrenja.
- **Za učenike koji zbog zdravstvenih razloga nisu u mogućnosti pohađati nastavu u školi, roditelji su dužni dostaviti ljekarsko opravdanje kojim će se obrazložiti razlog odsustva učenika sa nastave te obavijestiti razrednika o istom. Ovim učenicima će predmetni nastavnici dostavljati sadržaje putem platforme, u periodu za koji je data ljekarska ispričnica.**
- Nastavnici i učenici su dužni nositi maske od ulaska u školu/školsko dvorište, za vrijeme boravka u školi do izlaska iz škole/školskog dvorišta.
- Poželjno je da u učionici budu i vizuelni materijali poput postera i brošura koji ukazuju na važnost održavanja fizičke distance i potrebe održavanja lične higijene. U svakoj učionici na ulazu kraj vrata stoji stol sa dezinfekcionim sredstvom za slobodnu upotrebu učenicima i nastavnicima. Učenici sjede u konstantno provjetrenim i prozračenim učionicama. Osim nastavnika u odjeljenju mogu, pod istim uslovima, da borave i asistenti u nastavi.
- Nastavnici održavaju komunikaciju sa roditeljima na informativnim i konsultativnim online sastancima. Razrednik održava informativne sastanke jednom u dvije sedmice, na sličan način i nastavnici koji nisu razrednici održavaju konsultativne online sastanke. Roditelji zadržavaju pravo da dobiju dodatne termine za informacije i konsultacije ukoliko za tim postoji objektivna potreba.
- Vannastavne aktivnosti, dodatna i dopunska nastava organiziraju se u online okruženju uz maksimalno korištenje video/audio poziva u aktivnoj interakciji nastavnika sa učenicima.
- Nastavni proces u školama odvija se u skladu sa nastavnim planom i programom.
- Škole dostavljaju izvještaj o realizaciji nastave Ministarstvu jednom u 15 dana na propisanom obrascu i na za to predviđenu email adresu.
- Male odmore učenici provedu u učionici i ne dolaze u kontakt sa učenicima iz drugih odjeljenja. U slučaju potrebe direktor škole može odrediti drugog stručnog radnika kao zamjenu u odjeljenju (spriječenost radnika da pristupi radu, samoizolacija ili bolovanje radnika).
- U školama se utvrđuju obavezne mjere fizičke distance i nošenja maski od strane radnika škole u svakom momentu. Radnici koji nisu neophodni za realizaciju neposrednih odgojno-obrazovnih zadataka upućuju se na rad od kuće odlukom direktora škole i u školu dolaze po pozivu direktora.
- Ocjenjivanje učenika se vrši u skladu sa Pravilnikom o praćenju, vrednovanju i ocjenjivanju učenika osnovnih i srednjih škola u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ odnosno Smjernicama za ocjenjivanje učenika u online okruženju i Instrukciji o primjeni Pravilnika o praćenju, vrednovanju i ocjenjivanju učenika osnovnih i srednjih škola Kantona za vrijeme realizacije on line nastave broj 11/1-34-1293/20 od 17. 11. 2020. godine.
- Školske biblioteke stoje na raspolaganju svim učenicima škole da u precizno utvrđenim terminima dođu u školu pojedinačno te zaduže školske knjige i lektire.

- Ukoliko postoji potreba za stručnom podrškom psihologa, pedagoga ili socijalnog radnika za učenika, moguće je organizovati sastanak sa učenikom i/ili roditeljem/starateljem, poštujući sve epidemiološke mjere zaštite učenika, roditelja i radnika. U slučajevima kada situacija nije alarmantna sa aspekta dobrobiti učenika podrška se pruža online putem video poziva.
- Sastanci u realnom vremenu u školi sa roditeljima/starateljima i/ili učenicima su mogući i prilikom organizacije opservacija nadležnih centara u svrhu izrade obaveznih individualno prilagođenih programa rada učenika sa teškoćama u učenju, u skladu sa Zakonom i Pravilnikom o inkluziji, poštujući sve mjere epidemiološke zaštite učenika, roditelja i radnika.
- Neophodno je osigurati protok/dolazak što manjeg broja osoba, kako na ulazu u školu tako i u unutarnjim prostorima ustanove. Sjednice stručnih organa škole se odvijaju u online okruženju. Boravak u zbornicama i drugim društvenim/zajedničkim prostorijama treba biti sveden na minimum.
- Škole koje realiziraju međunarodne programe sa eksternim ispitima mogu nastavu organizirati u školi poštujući epidemiološke mjere (nošenje maske, fizička distanca od minimalno 1,5 metara i najviše 26 učenika u odjeljenju) o čemu su dužni obavijestiti Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo.

IV - SREDNJA ŠKOLA ZA STRUČNO OBRAZOVANJE I RADNO OSPOSOBLJAVANJE

CENTAR ZA SLIJEPU I SLABOVIDNU DJECU I OMLADINU

CENTAR ZA SLUŠNU I GOVORNU REHABILITACIJU

- Srednja škola za stručno obrazovanje i radno osposobljavanje, Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu i Centar za slušnu i govornu rehabilitaciju će za sve učenike organizirati nastavni proces u učionicama.
- Nastavni čas traje 40 minuta.

V - SREDNJA MUZIČKA ŠKOLA

- Odvijanje nastave počev od 01.02.2021. godine do 08.02.2021. godine odvijat će se na sljedeći način: Srednja muzička škola će individualnu nastavu (instrument) realizirati u školi, dok će se stručno-teorijska nastava (solfeggio, muzička teorija, harmonija, kontrapunkt, muzički oblici, vokalna tehnika, audio-vizuelna tehnika i muzički folklor) i opće-obrazovna nastava realizati po online modelu. Svi procesi u ovim školama se odvijaju isključivo u skladu sa Smjericama za prevenciju i kontrolu infekcije COVID-19 u osnovnim i srednjim školama u Kantonu Sarajevo Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo od 18.8.2020. godine, Preporuka za škole u kontekstu COVID-19 za školsku 2020/2021. Zavoda za javno zdravstvo FBiH te Smjernice za prevenciju i kontrolu infekcija SARASCoV 2 i oboljenja Covid 19 Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo od 08.10.2020. godine.
- Nastavni čas u Srednjoj muzičkoj školi traje 45 minuta.
- Sjednice stručnih organa škole kao i sastanci sa Vijećem roditelja/Vijećem učenika, roditeljski i informativni sastanci održavaju se online.

Nastavni proces od 08.02.2021. godine za sve učenike odvijat će se u učionicama uz obavezno poštivanje svih epidemioloških mjera: nošenje maske, fizička distanca od minimalno 1,5 metara i najviše 26 učenika u odjeljenju.

VI - PRIVATNE SREDNJE ŠKOLE

- Ukoliko su obezbijeđeni epidemiološki uslovi, privatne srednje škole realizuju nastavu od 1. do 4. razreda u školi. Ukoliko nisu ispunjeni svi epidemiološki uslovi, samo učenici 4. razreda nastavu pohađaju u školi. Učenici 1., 2. i 3. razreda nastavu pohađaju po online ili kombinovanom modelu standardiziranom u Metodologiji realizacije online nastave uz optimalnu upotrebu audio i / ili video komunikaciju sa učenicima.

VII - UČENICI S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU U ONLINE OKRUŽENJU (za osnovne i srednje škole na području Kantona Sarajevo)

- Inkluzivni odgoj i obrazovanje za učenike sa teškoćama u razvoju u online okruženju mora se kontinuirano realizirati.
- Učenici sa teškoćama u razvoju koja pohađaju razrednu nastavu imaju osiguranu podršku asistenata.
- Učenici sa teškoćama u razvoju koja pohađaju predmetnu nastavu po online modelu, u osnovnim i srednjim školama, imat će osiguranu podršku asistenata i članova Mobilnog stručnog tima za podršku inkluzivnom obrazovanju u skladu sa Metodologijom realizacije online nastave u Kantonu Sarajevo sa smjernicama za izradu digitalnog obrazovnog sadržaja i praćenja, vrednovanja i ocjenjivanja učenika.
- Škole u saradnji sa asistentima i članovima Mobilnog stručnog tima u osnovnim i srednjim školama pružat će podršku nastavnicima i roditeljima učenika sa teškoćama u razvoju.

VIII - PREPORUKE ZA RAD ASISTENATA U NASTAVI (za osnovne i srednje škole na području Kantona Sarajevo)

- Uspostaviti komunikaciju sa učenikom, roditeljima nastavnikom. Važno je, zajedno sa učenikom, roditeljima i nastavnikom dogovoriti način rada u online nastavi. To podrazumijeva sljedeće: koju platformu učenik može koristiti, na koji način mu je najlakše i najpristupačnije da dobije zadatke i nastavno gradivo; unaprijed planirati sadržaje i zadatke predviđene individualno prilagođenim programom u saradnji sa nastavnikom; u saradnji sa učenikom, nastavnikom i roditeljima odrediti vrstu podrške, pomoći i prilagodbi za učenika.
- Upoznati se sa sadržajima, zadacima i aktivnostima za učenika. Pratiti upute nastavnika i zajedno sa njim vršiti prilagodbe za učenika, prateći ciljeve postavljene u IPP-u.
- Podrška učeniku u učenju, podrazumijeva da se uspostavi sistem komunikacije, prisustvom na platformi, individualnim razgovorima (chat), učeniku dati dodatno uputstvo na način koji učeniku odgovara (pisani material, video poruke, primjer urađenih zadataka, učestvovati u virtuelnoj učionici...).
- Evaluacija urađenih zadataka i aktivnosti, savladavanja nastavnih sadržaja u saradnji sa

roditeljima, učenicom i nastavnikom. Dobro je voditi dnevnik rada u koji ćete zapisivati šta ste i u koje vrijeme poslali učeniku, na koji način, koje prilagodbe ste koristili i da li je učenik uspio izvršiti svoje obaveze ili ne i zašto, vrsta podrške koju ste Vi pružili učeniku. Važno je da imate povratne informacije.

IX - INSTRUKCIJA O PRIMJENI PRAVILNIKA O PRAĆENJU, VREDNOVANJU I OCJENJIVANJU UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA KANTONA ZA VRIJEME REALIZACIJE ON LINE NASTAVE BROJ: 11/1-34-1293/20 OD 17. 11. 2020. GODINE (za osnovne i srednje škole na području Kantona Sarajevo)

Primjena Pravilnika o neopravdanom izostajanju učenika sa nastave za srednje škole u Kantonu Sarajevo, načini pravdanja izostanaka u osnovnim školama Kantona Sarajevo u vrijeme online nastave

- Da bismo roditeljima olakšali proceduru pravdanja izostanaka sa nastave zbog novonastale epidemiološke situacije i rasteretili zdravstveni sistem, roditelj može pravdati deset dana učeniku osnovne škole, odnosno pet dana učeniku srednje škole u toku jednog polugodišta. Navedeno obuhvata pravdanje od strane roditelja kad su u pitanju blaži simptomi bolesti, kao i drugi opravdani razlozi izostajanja učenika u trenutnoj situaciji.
Za ovakav način pravdanja izostanaka roditelj će Izjavu (obrazac Izjave će biti dostavljen svim školama, koji će istu učiniti dostupnom na web stranici škole) u kojoj će navesti razlog izostanka učenika, dostaviti razredniku putem e-maila ili izjavu dostaviti direktno u školu.
Kako bi učenici imali kontinuitet u radu i učestvovanju u nastavnom procesu predmetni nastavnici su obavezni postaviti materijale na platformu, bez vremenskog ograničenja.
Podsjetiti roditelje na obavezu najave izostanaka učenika obavještenjem razrednika/škole, da bi iste kasnije mogli i opravdati u okviru informativnih sastanaka.
- Kad je u pitanju neaktivnost učenika, kao i neprisustvo učenika online nastavi dostavljamo sljedeće preporuke:
 1. Razdvojiti pojam prisustva na času i realizacije zadataka u online nastavi.
 2. Prisustvom učenika na online času smatra se:
 - a) ukoliko se čas realizira putem videopoziva-sastanka učenik je prisutan ako je pristupio videopozivu u vremenu realizacije časa (ukoliko nastavnik/profesor utvrdi da je učenik samo formalno prijavljen to se može tretirati kao odsustvo sa časa, izuzetak su učenici za koje posjedujemo informaciju da nemaju adekvatnu opremu ili je ista trenutno u kvaru)
 - b) ukoliko se čas realizira putem zadatka na Teamsu (Assignment) prisustvo učenika se potvrđuje u realnom vremenu časa u komentaru zadatka izjavom „Prisutan/na“
 - c) ukoliko se čas realizira u Teams grupi bez zadatka u vidu pisanog razgovora u realnom vremenu nastavnik/profesor je dužan otvoriti poruku prijave prisustva na času, a učenici u komentaru potvrditi prisustvo u vremenu realizacije časa
 - d) ukoliko se čas realizira putem Outlooka (e-mail) učenik je dužan na mail dostavljen u vremenu časa odgovoriti da je primio materijale i zadatak
 3. Procedura u slučajevima kada se javе problemi vezano za prisustvo i učešće učenika u realizaciji online nastave

- Situacije u kojima se primjenjuje procedura:

1. Učenik učestalo ili nikako ne prisustvuje nastavi
2. Učenik formalno prisustvuje, ne uključuje se i ne odgovara obavezama i radnim zadacima
3. Učenik učestalo ima problema tehničke prirode

Predmetni nastavnik:

Nakon što se ponašanje ili ponašanja ponove tri puta, nastavnik poduzima mjere:

- stupa u kontakt sa učenicom
- savjetodavni rad (utvrđivanje razloga, preporuke, dogovori...) i evidentira aktivnosti

Ukoliko nakon poduzetih mjera nema rezultata i ponašanje učenika nije u skladu sa pravila, nastavnik pismenim putem šalje službeni e-mail razredniku, koji sadrži podatke o problemu, kao i poduzetim mjerama (obrazac u prilogu zapisnika), te ga poziva da se uključi u rješavanje problema.

Razrednik:

Po prijemu poziva jednoga ili više nastavnika poduzima sljedeće mjere:

- stupa u kontakt sa učenicom, roditeljem/starateljem
- organizira savjetodavni rad (utvrđivanje razloga, preporuke, dogovori....) i evidentira aktivnosti

Pored pismenog ili telefonskog kontakta, preporučuje se da razrednik pozove roditelja/staratelja i obavi razgovor u prostorijama škole.

Ukoliko nakon poduzetih mjera nema konkretnih rezultata, ponašanje učenika nije korigovano, razrednik pismenim putem šalje službeni e-mail pedagoškoj službi škole, koji sadrži podatke o problemu, kao i poduzetim mjerama (obrazac u prilogu), obavještava pedagoga škole, te ga poziva da se uključi u rješavanje problema.

- Neprisutvo učenika online nastavi predmetni nastavnik upisuje u elektronski dnevnik ukoliko predmetni nastavnik nema informaciju od razrednika o razlogu izostanka.

Primjena Pravilnika o praćenju, vrednovanju i ocjenjivanju učenika osnovnih i srednjih škola u Kantonu Sarajevu tokom online nastave

- Primjenjuje se kalendar pisanih provjera uz dozvoljeno odstupanje realizacije istih uz obavezu poštivanja člana 12., stav (5) i člana 11. navedenog Pravilnika.
- Nastavnicima se ostavlja mogućnost procjene izbora metoda i tehnika ocjenjivanja, a koje su u najboljem interesu učenika.
- Ne ograničava se frekvencija upotrebe video poziva shodno Metodologiji realizacije online nastave u Kantonu Sarajevo sa smjernicama za izradu digitalnog obrazovnog sadržaja i praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika. Video poziv se primjenjuje u svakoj situaciji prema procjeni nastavnika.
- Video snimanje učenika za neku nastavnu aktivnost koju preporučuje nastavnik/profesor može se koristiti samo uz saglasnost roditelja. Izuzetak su Osnovna muzička škola i Srednja muzička škola u kojima su navedene aktivnosti planirane u skladu sa potrebama realizacije nastavnih sadržaja u tim školama.
- Potrebno je da se video poziv što češće koristi, posebno iz nastavnih predmeta Matematika, Fizika, Hemija, kao i stručnih predmeta u srednjim školama i to posebno prilikom obrade novih nastavnih sadržaja.
- Zaključna ocjena na kraju prvog polugodišta se može izvesti na osnovu najmanje dvije ocjene bez obzira na sedmični fond časova nastavnih predmeta. Ocjene pisanih provjera znanja iz predmeta koji su predviđeni NPP-om su dodatne ocjene.
- U kombinovanom modelu nastave omogućiti unos ocjena kod realizacije pisanih provjera iz određenog nastavnog predmeta po grupama, odnosno u dva termina, kada se realno i realiziraju.
- Nakon provedene procedure u školi, a koja se odnosi na analizu neredovnog prisustva učenika na nastavi, neadekvatnom odnosu učenika prema radu i radnim obavezama, te učestalosti problema tehničke prirode škola – nastavnik, škola ima mogućnost organizovati i realizovati ocjenjivanje učenika u prostorijama škole uz poštivanje zdravstveno-epidemioloških mjera, uz obavještenje roditelja/staratelja i procjenu stručne službe škole, a sve u najboljem interesu učenika kako ne bi ostao neocijenjen.
- Zavodi i Centri se posmatraju odvojeno zbog osjetljive skupine učenika i specifičnosti nastavnog procesa i učenika koja ih pohađaju.
- Također, škola – nastavnik ima mogućnost u slučajevima kada procijeni da nikako ili teško može ostvariti princip objektivnosti kod pismenih provjera, uz obavještenje roditelja/staratelja i procjene stručne službe škole, organizirati i realizirati pismenu provjeru znanja u prostorijama škole (kabinet, hol, sala..), uz saglasnost roditelja/staratelja i uz poštivanje zdravstveno-epidemioloških mjera, sve sa ciljem da se ostvari svrha navedene aktivnosti.
- Načine, postupke i kriterije vrednovanja učenika s teškoćama u razvoju, koji savladavaju nastavne sadržaje po individualno-prilagođenom i individualiziranim programima, uključujući i vladanje, nastavnici trebaju prilagoditi mogućnostima i sposobnostima učenika.

- Vrednovanje treba usmjeriti na poticanje učenika na aktivno učešće u nastavi i vannastavnim aktivnostima, razvijati njegovo samopouzdanje i osjećaj napredovanja kako bi kvalitetno iskoristio očuvane sposobnosti i razvio nove.

X - ZDRAVSTVENO-EPIDEMIOLOŠKE SMJERNICE U OKVIRU ORGANIZACIJE RADA ŠKOLE

Radnici, roditelji i učenici škole dužni su da se pridržavaju svih propisanih epidemioloških mjera, preporuka i smjernica nadležnih organa i institucija. U školama u kojima se odvija nastavni proces, posebno treba voditi računa o sljedećem:

- Odgovornost je roditelja da na dnevnoj bazi kontrolišu tjelesnu temperaturu učenika prije i poslije škole, te da školu obavezno obavijeste o eventualnim slučajevima infekcije COVID-19 u krugu porodice. Obaveza je roditelja da ne šalju učenike u školu ukoliko imaju bilo kakve simptome COVID-19 ili sezonske gripe, nego da se jave školskom dispanzeru i traže daljnja ljekarska uputstva za liječenje učenika. Škole zadržavaju pravo da u svakom momentu mjere temperaturu učeniku, ukoliko učenik pokazuje vanjske manifestacije bolesti ili slabosti organizma. U slučaju da roditelji prijave školi da je porodica/učenik imala kontakt sa inficiranom osobom, učenik se preventivno upućuje na pohađanje online nastave u trajanju od 15 dana.
- Uprava škole i razrednici, dužni su obavijestiti roditelje o sljedećem:
 - da ne dolaze u pratnji djeteta ako imaju simptome respiratorne bolesti (povišena tjelesna temperatura, kašalj, poteškoće u disanju, poremećaj osjeta njuha i okusa), ako im je izrečena mjera samoizolacije ili ako imaju saznanja da su zaraženi s COVID-19 ili došli u kontakt sa COVID-19 pozitivnom osobom)
 - da ne dovode dijete u školu ako dijete ima simptome respiratorne bolesti (povišena tjelesna temperatura, kašalj, poteškoće u disanju, poremećaj osjeta njuha i okusa), ako ima izrečenu mjeru samoizolacije te ako je dijete zaraženo s COVID-19 ili došlo u kontakt sa COVID-19 pozitivnom osobom)
- Ukoliko učenik razvije bilo koji od simptoma COVID-19 ili sezonske gripe u školi, učenika se izoluje u posebnu prostoriju, nastavnik kontaktira drugo ovlašteno lice škole (pedagog, sekretar, direktor, zamjenik direktora, stručni saradnik) da pozove roditelje/staratelje učenika/ice da odmah dođu po učenika u školu i obrate se nadležnom ljekaru. Dok ovlašteno lice škole kontaktira roditelje i dok roditelji ne preuzmu učenika, za učenika se obezbjeđuje briga u školi.
- **Ukoliko dođe do potvrde infekcije COVID-19 kod učenika i/ili nastavnika ostatak odjeljenja nastavlja raditi po ustaljenom modelu uz nastavak poštivanja svih epidemioloških mjera. S obzirom na zakonsku obavezu poštivanja svih mjera prevencije, smatra se da se nastava može nesmetano odvijati po ustaljenom modelu.**
- U slučaju da rukovodstvo škole ima bio kakve epidemiološke sumnje ili dileme prilikom realizacije neposrednog odgojno-obrazovnog procesa u vezi sa infekcijom COVID-19, mogu kontaktirati nadležne porodične ambulante na području svoje općine. Obaveza je rukovodstva i svih radnika škole da, ukoliko se dese slučajevi infekcija u pojedinim grupama ili kod pojedinih nastavnika, održavaju situaciju mirnom i staloženom, bez širenja panike unutar

školske zajednice, da postupaju po epidemiološkim mjerama i smjernicama i organizaciono obezbjede nastavak daljnjeg školovanja učenicima koji nisu bili izloženi.

- Ukoliko nastavnik/stručni saradnik škole oboli od COVID-19 direktor škole u toku trajanja oporavka angažuje stručnu zamjenu, u slučaju samoizolacije radnika (sumnja na kontakt sa COVID-19) proces rada se prebacuje na online ukoliko je radnik sposoban za rad od kuće. Ukoliko dođe do oboljenja direktora ustanove postupa se na sličan način, sa time da direktor u slučaju ozbiljnijeg razvoja oboljenja posebnim rješenjem u skladu sa Zakonom o upravnom postupku FBiH imenuje ovlašteno lice koje zastupa školu u toku oporavka direktora škole a najduže na 60 dana.
- **Tim za praćenje implementacije kriznog plana** na nivou svake škole dužan je da vodi evidenciju u skladu sa tabelama – **Kontrolna lista za škole** dostavljeno od JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

XI - ZAVRŠNE ODREDBE

Škola je dužna da prati aktuelnu epidemiološku situaciju i sve aktivnosti organizuje na način koji osigurava zaštitu zdravlja učenika i radnika.

Škola je dužna da revidira Krizni plan pripravnosti i isti prilagodi ovom Uputstvu.

Škole dostavljaju dvosedmični izvještaj o realizaciji nastave Ministarstvu najdalje u ponedjeljak naredne sedmice do 12h. U izvještaju posebno navode stanje sa epidemiološkom slikom škole i precizno prijavljuju broj zaraženih učenika (po odjeljenjima), roditelja škole u okviru porodičnih klastera i radnika škole, također broj učenika, roditelja i radnika škole kojima je određena mjera samoizolacije bez navođenja ličnih podataka o istima.

Podsjećamo roditelje, nastavnike i rukovodstva škola da će Ministarstvo pažljivo analizirati stanje na terenu, na osnovu dostavljenih izvještaja te u saradnji sa nadležnim organima i institucijama donositi nove mjere i smjernice koje će, eventualno, izmijeniti obime neposrednog odgojno-obrazovnog procesa u školama.

S poštovanjem,

MINISTRICA

Naida Hota – Muminović, s.r.

Sarajevo, januar 2021. godine.